

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY

international scientific conference

OLIY TA'LIM XIZMATLARIDA YANGI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Y.K.Xasanova - Turizm kafedrası assistenti

Samarqand iqtisodiyot va servis institute

Annotatsiya. *Ushbu maqolada oliy ta'lim xizmatlarida yangi texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati, zamonaviy ta'lim jarayoniga raqamli vositalarni joriy etish imkoniyatlari va ularning samaradorligi yoritilgan. Elektron ta'lim platformalari, sun'iy intellekt, masofaviy ta'lim, virtual laboratoriyalar va raqamli boshqaruv tizimlarining oliy ta'lim sifatini oshirishdagi o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, yangi texnologiyalarni joriy etishda yuzaga keladigan muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ko'rib chiqilgan. Maqolada oliy ta'lim muassasalarida innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish bo'yicha amaliy takliflar berilgan.*

Kalit so'zlar: *oliy ta'lim, ta'lim xizmatlari, yangi texnologiyalar, raqamlashtirish, sun'iy intellekt, elektron ta'lim, masofaviy ta'lim, virtual laboratoriya, innovatsiya, ta'lim sifati.*

Bugungi globallashuv va raqamli rivojlanish davrida yangi texnologiyalar jamiyat hayotining barcha sohalariga, jumladan, oliy ta'lim tizimiga ham keng kirib kelmoqda. Oliy ta'lim xizmatlari nafaqat talabalarga bilim berish, balki ularning kasbiy ko'nikmalarini rivojlantirish, mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantirish va mehnat bozorida raqobatbardosh mutaxassis bo'lib yetishishiga yordam berishni ham nazarda tutadi. Ushbu vazifalarni amalga oshirishda an'anaviy ta'lim usullari bilan bir qatorda raqamli texnologiyalar, elektron resurslar va interaktiv o'qitish metodlaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY international scientific conference

O'zbekistonda ham oliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, elektron ta'lim imkoniyatlarini kengaytirish va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etishga e'tibor qaratilmoqda. Bunday o'zgarishlar ta'lim xizmatlarining qulayligi va samaradorligini oshirish bilan birga, talabalar hamda professor-o'qituvchilardan yangi bilim va ko'nikmalarni egallashni talab qiladi.

Maqolaning asosiy maqsadi oliy ta'lim xizmatlarida yangi texnologiyalarning o'rnini yoritish, ularning afzalliklarini tahlil qilish va ta'lim jarayonida samarali foydalanish yo'llarini ko'rsatishdan iborat.

Yangi texnologiyalar oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini zamonaviy talablar asosida tashkil etish imkonini beradi. Ular o'quv materiallarini tezkor yetkazish, talabalarning bilimlarini baholash, mustaqil ta'limni rivojlantirish va o'qituvchi bilan talaba o'rtasidagi aloqani yaxshilashga xizmat qiladi. elektron ta'lim platformalari oliy ta'lim xizmatlarining muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Bunday platformalarda ma'ruza materiallari, videodarslar, topshiriqlar, testlar va qo'shimcha adabiyotlar joylashtiriladi. Talabalar ushbu resurslardan o'zlariga qulay vaqtda foydalanishlari, topshiriqlarni bajarishlari va o'zlashtirish natijalarini kuzatishlari mumkin. O'qituvchilar esa o'quv jarayonini boshqarish va talabalarning faoliyatini tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Masofaviy va aralash ta'lim texnologiyalari ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Masofaviy ta'lim orqali talabalar ayrim mashg'ulotlarda internet vositasida ishtirok etishlari mumkin. Aralash ta'lim esa an'anaviy auditoriya mashg'ulotlarini elektron resurslar bilan uyg'unlashtiradi. Natijada talabalar mustaqil ishlash, vaqtni rejalashtirish va axborot bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Interaktiv texnologiyalar darslarni qiziqarli va samarali tashkil etishga yordam beradi. Elektron testlar, virtual taqdimotlar, interaktiv doskalar va ta'limiy simulyatsiyalar murakkab mavzularni tushunishni osonlashtirishi

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY

international scientific conference

mumkin. Bunday vositalar talabalarni faol ishtirok etishga undaydi va o'qitish jarayonini faqat ma'ruza tinglash bilan cheklab qo'ymaslikka yordam beradi.

So'nggi yillarda sun'iy intellekt texnologiyalari ta'lim sohasida keng muhokama qilinayotgan innovatsion yo'nalishlardan biriga aylandi. Sun'iy intellektga asoslangan vositalar axborotni izlash, matnlarni tahlil qilish, savollarga javob topish, o'quv rejasini tuzish va ayrim topshiriqlarni bajarishda talabalarga yordam berishi mumkin. O'qituvchilar esa ushbu vositalardan dars rejaslarini tayyorlash, topshiriqlar uchun g'oyalar ishlab chiqish va o'quv materiallarini takomillashtirishda foydalanishlari mumkin.

Shuningdek, sun'iy intellekt asosidagi ayrim tizimlar talabalarning o'zlashtirish natijalarini tahlil qilib, ularga qo'shimcha mashqlar yoki o'rganish uchun materiallar tavsiya etishi mumkin. Bu yondashuv individual ta'lim imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

Yana bir muhim texnologik yo'nalish — virtual va kengaytirilgan reallik vositalaridir. Ular orqali talabalar ayrim murakkab jarayonlarni virtual muhitda o'rganishlari, tajribalarni modellashtirishlari va amaliy ko'nikmalarni xavfsiz sharoitda mashq qilishlari mumkin. Masalan, tibbiyot, muhandislik va texnika yo'nalishlarida virtual laboratoriyalar o'quv jarayonini boyitishi mumkin.

Biroq yangi texnologiyalardan foydalanishda ayrim talablarni hisobga olish lozim. Sun'iy intellekt taqdim etgan ma'lumotlar har doim ham to'g'ri bo'lavermaydi, shu sababli ularni ishonchli manbalar asosida tekshirish zarur. Shuningdek, talabalarning mustaqil fikrlashi, akademik halollik va mualliflik huquqiga rioya etilishi muhimdir. Shunday qilib, sun'iy intellekt va boshqa innovatsion texnologiyalar o'qituvchi hamda talabaning faoliyatini qo'llab-quvvatlovchi vosita sifatida foydalanilganda samarali natija beradi.

Oliy ta'lim xizmatlarida yangi texnologiyalardan foydalanish katta imkoniyatlar yaratishiga qaramay, ularni joriy etish jarayonida bir qator muammolar uchraydi.

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY international scientific conference

— texnik infratuzilmaning yetarli emasligi. Sifatli internet, zamonaviy kompyuterlar va zarur dasturiy vositalarning mavjudligi raqamli ta'limning asosiy shartlaridan hisoblanadi. Shu sababli oliy ta'lim muassasalarining texnik bazasini mustahkamlash va elektron resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish zarur.

— raqamli savodxonlik darajasining turlicha ekanligi. Ayrim talabalar va o'qituvchilar yangi dastur hamda platformalardan foydalanishda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Buni bartaraf etish uchun amaliy seminarlar, malaka oshirish kurslari va raqamli ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan mashg'ulotlarni tashkil etish maqsadga muvofiq.

— axborot xavfsizligi va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilishdir. Elektron tizimlarda talabalar va o'qituvchilarning shaxsiy ma'lumotlari saqlanishi mumkin. Shu sababli axborot xavfsizligi qoidalariga rioya qilish, kuchli parollardan foydalanish va foydalanuvchilarning ma'lumotlarini himoyalash choralarini ko'rish zarur.

— texnologiyalardan noto'g'ri foydalanish ehtimoli. Talabalar sun'iy intellekt yoki boshqa raqamli vositalardan tayyor javoblarni olish uchungina foydalansalar, mustaqil fikrlash va tahlil qilish ko'nikmalari yetarlicha rivojlanmasligi mumkin. Shu bois ta'lim jarayonida texnologiyalardan foydalanish qoidalari aniq belgilanishi, mustaqil topshiriqlar va amaliy loyihalarga e'tibor kuchaytirilishi kerak.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, yangi texnologiyalar oliy ta'lim xizmatlarini takomillashtirish, ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish va o'quv jarayoni samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Elektron ta'lim platformalari, masofaviy ta'lim, sun'iy intellekt, virtual laboratoriyalar va raqamli boshqaruv tizimlari ta'lim jarayonini zamonaviy talablar asosida tashkil etish imkonini beradi.

UNIVERSAL INSIGHTS CONFERENCE ON SCIENCE AND SOCIETY international scientific conference

Shu bilan birga, texnologiyalardan samarali foydalanish uchun texnik infratuzilmani rivojlantirish, professor-o'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish, axborot xavfsizligini ta'minlash va akademik halollik tamoyillariga rioya etish zarur.

Oliy ta'lim muassasalari yangi texnologiyalarni pedagogik maqsadlar bilan uyg'unlashtirgan holda joriy etsa, ta'lim xizmatlarining sifati va qulayligi yanada oshadi. Eng muhimi, texnologiyalar o'qituvchining kasbiy mahorati va talabaning mustaqil fikrlash qobiliyatini to'ldiruvchi vosita bo'lishi lozim. Ana shunday yondashuv orqali zamonaviy bilimlarga ega, ijodkor va raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlash imkoniyati kengayadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni. "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida".
2. UNESCO. *Global Education Monitoring Report 2023: Technology in Education: A Tool on Whose Terms?* Paris: UNESCO, 2023.
3. UNESCO. *Guidance for Generative AI in Education and Research*. Paris: UNESCO, 2023.
4. OECD. *OECD Digital Education Outlook 2023: Towards an Effective Digital Education Ecosystem*. Paris: OECD Publishing, 2023.